DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 10 februari 2009 *

I mål C-185/07,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artiklarna 68 EG och 234 EG, framställd av House of Lords (Förenade kungariket) genom beslut av den 28 mars 2007, som inkom till domstolen den 2 april 2007, i målet

Allianz SpA, tidigare Riunione Adriatica di Sicurtà SpA**,**

Generali Assicurazioni Generali SpA

mot

West Tankers Inc.,

meddelar

* Rättegångsspråk: engelska.

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordförandena P. Jann, C.W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts och A. Ó Caoimh samt domarna P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet, J. Klučka (referent), E. Levits och L. Bay Larsen,

generaladvokat: J. Kokott,
justitiesekreterare: handläggaren K. Sztranc-Sławiczek,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 juni 2008,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Allianz SpA, tidigare Riunione Adriatica di Sicurtà SpA och Generali Assicurazioni Generali SpA, genom S. Males, QC, biträdd av S. Masters, barrister,

— West Tankers Inc., genom I. Chetwood, solicitor, biträdd av T. Brenton, och D. Bailey, barristers,

— Förenade kungarikets regering genom V. Jackson och S. Behzadi-Spencer, båda i egenskap av ombud, biträdda av V. Veeder och A. Layton, QC,

— Frankrikes regering, genom G. de Bergues och A.-L. During, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.-M. Rouchaud-Joët och M. Wilderspin, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 4 september 2008 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Allianz SpA, tidigare Riunione Adriatica di Sicurtà SpA och Generali Assicurazioni Generali SpA (nedan tillsammans kallade Allianz och Generali) å enda sidan och West Tankers Inc. (nedan kallat West Tankers) å andra sidan, avseende frågan om West Tankers utomobligatoriska skadeståndsansvar.

Tillämpliga bestämmelser

Folkrätten

3 I artikel II.3 i konventionen om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar som undertecknades i New York den 10 juni 1958 (United Nations Treaty Collection, Band 330, s. 3) (SÖ 1972:1) (nedan kallad New York-konventionen), föreskrivs följande:

”Har tvist i fråga beträffande vilken parterna slutit ett i denna artikel avsett avtal anhängiggjorts vid domstol i konventionsstat, skall domstolen på yrkande av part hänvisa parterna till skiljemannaförfarande, såvida domstolen icke finner att avtalet är ogiltigt, utan verkan eller ogenomförbart.”

Gemenskapsrätten

4 I skäl 25 i förordning nr 44/2001 föreskrivs följande:

”Respekten för medlemsstaternas internationella åtaganden innebär att denna förordning inte bör påverka konventioner som medlemsstaterna anslutit sig till och som gäller särskilda rättsområden.”

5 I artikel 1.1 och 1.2 i denna förordning föreskrivs följande:

”1. Denna förordning är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. Den omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor och förvaltningsrättsliga frågor.

2. Förordningen är inte tillämplig på

…

d) skiljeförfarande.”

6 I artikel 5 i nämnda förordning föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat

…

3. om talan avser skadestånd utanför avtalsförhållanden, vid domstolen i den ort där skadan inträffade eller kan inträffa

…”

Den nationella rätten

7 I section 37(1) i 1981 års lag om Supreme Court (Supreme Court Act 1981) föreskrivs följande:

”High Court får genom beslut (interimistiskt eller slutligt) meddela ett förbud (injunction)… i de fall där det framstår som skäligt och lämpligt att göra det …”

8 I section 44 i 1996 års lag om skiljeförfarande (Arbitration Act 1996), med rubriken ”Rättslig behörighet som får utövas med stöd av skiljeförfarandet”, föreskrivs följande:

”1. Om inte parterna har kommit överens om annat har domstolen, med avseende på och i samband med skiljeförfaranden, samma behörighet att meddela beslut i frågor som rör de nedan uppräknade områdena, som den har med avseende på och i samband med rättsliga förfaranden.

2. Dessa områden är som följer:

…

e) beviljande av ett interimistiskt förbud …”

Tvisten i målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

9 Under augusti månad år 2000 kolliderade Front Comor, ett fartyg ägt av West Tankers och som befraktats av Erg Petroli SpA (nedan kallat Erg), med en av Erg Petroli ägd pir i Syrakusa (Italien) varpå skador uppkom. I fraktavtalet föreskrevs att engelsk rätt skulle vara tillämplig. Det innehöll även en klausul i vilken det föreskrevs att skiljeförfarande skulle äga rum i London (Förenade kungariket).

10 Erg vände sig till sina försäkringsbolag, Allianz och Generali, för att få ersättning med det högsta belopp som kunde utgå enligt försäkringarna och inledde ett skiljeförfarande i London mot West Tankers, avseende den överskjutande delen. West Tankers bestridde ansvar för de skador som hade uppkommit vid kollisionen.

11 I enlighet med försäkringsavtalet utbetalade Allianz och Generali ersättning för den skada som Erg hade åsamkats, varefter de den 30 juli 2003 väckte talan mot West Tankers vid Tribunale di Siracusa (Italien) för att regressvis återkräva de belopp som de hade utbetalat till Erg. Till stöd för sin talan åberopade de den, i enlighet med artikel 1916 i den italienska civillagen, stadgade rätten att träda i Ergs ställe beträffande bolagets rättigheter. West Tankers gjorde gällande att denna domstol saknade behörighet på grund av skiljeavtalet.

12 Samtidigt väckte West Tankers den 10 september 2004 talan vid High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (Förenade kungariket), och yrkade att tvisten mellan nämnda bolag å ena sidan och Allianz och Generali å andra sidan skulle avgöras genom skiljeförfarande i enlighet med nämnda skiljeavtal. West Tankers yrkade även att domstolen skulle meddela ett förbud för Allianz och Generali att inleda något annat förfarande än skiljeförfarandet samt mot att vidhålla den talan som väckts vid Tribunale di Siracusa (nedan kallad *anti-suit injunction*).

13 I beslut av den 21 mars 2005 biföll High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) West Tankers yrkanden och meddelade den *anti-suit injunction* som hade yrkats gentemot Allianz och Generali. Dessa överklagade domen till House of Lords och gjorde gällande att ett sådant förbud står i strid med förordning nr 44/2001.

14 House of Lords har för det första hänvisat till dom av den 9 december 2003 i mål C-116/02, Gasser (REG 2003, s. I-14693), och av den 27 april 2004 i mål C-159/02, Turner (REG 2004, s. I-3565), i vilka domstolen enligt House of Lords uppfattning funnit att ett förbud för part att väcka eller vidhålla en talan vid en domstol i en medlemsstat inte är förenligt med den ordning som inrättats genom förordning nr 44/2001, inte ens om förbudet beviljades av den behöriga domstolen i enlighet med denna förordning. Detta följer av att det i nämnda förordning upprättas en fullständig

samling enhetliga bestämmelser avseende tilldelningen av behörighet mellan medlemsstaternas domstolar. Nämnda domstolar ska visa ömsesidigt förtroende om dessa bestämmelser tillämpas korrekt.

15 Denna princip kan emellertid inte, enligt House of Lords mening, utsträckas till att omfatta skiljeförfaranden, vilka i enlighet med artikel 1.2 d i förordning nr 44/2001 helt utesluts från förordningens tillämpningsområde. Inom detta område finns det inte någon samling enhetliga gemenskapsbestämmelser, vilket är ett nödvändigt villkor för att grundlägga ett ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna och för att detta förtroende ska göra sig gällande. Det framgår vidare av dom av den 25 juli 1991 i mål C-190/89, Rich (REG 1991, s. I-3855), att undantaget i artikel 1.2 d i förordning nr 44/2001 inte endast är tillämpligt på skiljeförfaranden som sådana utan även på rättsliga förfaranden där föremålet för talan är ett skiljeförfarande. I dom av den 17 november 1998 i mål C-391/95, Van Uden (REG 1998, s. I-7091), fastslås att ett skiljeförfarande utgör föremålet för ett förfarande i de fall syftet med förfarandet är att skydda rätten att avgöra tvisten genom skiljedom. Detta är inte fallet i målet vid House of Lords.

16 House of Lords har vidare framhållit att eftersom allt som rör skiljeförfaranden faller utanför tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001, åsidosätts nämnda förordning inte av det förbud mot att inleda något annat förfarande än skiljeförfarandet och mot att vidhålla talan som väckts vid Tribunale di Siracusa som riktats gentemot Allianz och Generali.

17 House of Lords har slutligen framhållit att Förenade kungarikets domstolar sedan många år tillbaka meddelar *anti-suit injunctions*. Denna praxis är enligt House of Lords ett verkningsfullt medel för domstolen på den ort där skiljeförfarandet äger rum, som är den domstol som utövar tillsyn över detta, eftersom det främjar rättssäkerheten och minskar sannolikheten för motstridighet mellan skiljedomar och domar från nationella domstolar. Om domstolarna i övriga medlemsstater också anammade nämnda praxis skulle det vidare leda till att den Europeiska gemenskapens konkurrenskraft i förhållande till ledande centra för skiljeförfaranden som New York, Bermuda och Singapore stärktes.

18 Mot denna bakgrund beslutade House of Lords att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Utgör förordning (EG) nr 44/2001 hinder för en domstol i en medlemsstat att förbjuda en person att väcka eller vidhålla en talan i en annan medlemsstat när en sådan talan strider mot ett skiljeavtal?”

Prövning av tolkningsfrågan

19 House of Lords har ställt frågan för att få klarhet i huruvida ett förbud som en domstol i en medlemsstat har meddelat i syfte att hindra en person från att väcka eller att vidhålla en talan i en annan medlemsstat, på grund av att en sådan talan strider mot ett skiljeavtal, är oförenlig med förordning nr 414/2001, trots att skiljeförfaranden utesluts från nämnda förordnings tillämpningsområde enligt artikel 1.2 d i förordningen.

20 En *anti-suit injunction* såsom den i tvisten vid den nationella domstolen kan rikta sig till en faktisk eller potentiell sökande i ett mål i utlandet. För det fall motparten inte följer förbudet riskerar denne, såsom generaladvokaten har framhållit i punkt 14 i sitt förslag till avgörande, åtal för trots mot domstol. Detta kan leda till påföljder i form av frihetsberövande eller till att tillgångar beläggs med kvarstad.

21 Såväl West Tankers som Förenade kungarikets regering anser att ett sådant förbud inte är oförenligt med förordning nr 44/2001 i den mån som det i artikel 1.2 d i förordningen föreskrivs att nämnda förordning inte är tillämplig på skiljeförfaranden.

22 I detta avseende ska det erinras om att, för att fastställa huruvida en tvist omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001, endast föremålet för talan ska beaktas (domen i det ovannämnda målet Rich, punkt 26). Frågan huruvida en rättighet omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001 avgörs närmare bestämt av vilket slags rättigheter som förfarandet i fråga avser att skydda (domen i det ovannämnda målet Van Uden, punkt 33).

23 Ett förfarande som det vid den nationella domstolen, som leder fram till att en *anti-suit injunction* antas, kan således inte omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001.

24 Även om ett förfarande inte omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001, kan förfarandet i fråga ändå få följder som undergräver förordningens ändamålsenliga verkan, eftersom det kan hindra uppnåendet av såväl syftet att göra reglerna om domstols behörighet på privaträttens område mer enhetliga som syftet med den fria rörligheten för domar avseende detta område. Detta är i synnerhet fallet när ett sådant förfarande utgör hinder för att en domstol i en annan medlemsstat utövar den behörighet som ankommer på den i enlighet med förordning nr 44/2001.

25 Det ska således prövas om den talan som Allianz och Generali har väckt mot West Tankers vid Tribunale di Siracusa i sig omfattas av förordning nr 44/2001 och därefter vilka följder den aktuella *anti-suit injunction* får avseende detta förfarande.

26 Domstolen delar den bedömning som generaladvokaten har gjort i punkterna 53 och 54 i sitt förslag till avgörande. Domstolen anser således att om ett förfarande omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001 på grund av föremålet för tvisten, det vill säga det slags rättigheter som förfarandet avser att skydda såsom ett yrkande om skadestånd, omfattas även en prejudicialfråga rörande tillämpligheten av ett skiljeavtal, inbegripet frågan om skiljeavtalets giltighet, av förordningens tillämpningsområde. Denna slutsats stöds av punkt 35 i den rapport över republiken Greklands tillträde till konventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva, EGT C 15, 1997, s. 30) (nedan kallad Brysselkonventionen) som Evrigenis och Kerameus framlade (EGT C 298, 1986, s. 1). I rapporten anges att den indirekta prövningen av giltigheten av en skiljedomsklausul, som en part yrkar för att ifrågasätta domsrätten för den domstol vid vilken talan väckts mot honom enligt Brysselkonventionen, omfattas av sistnämnda konvention.

27 Av detta följer att den invändning om att domstolen saknar behörighet på grund av att det förekommer ett skiljeavtal som West Tankers har gjort vid Tribunale di Siracusa, inbegripet frågan om huruvida skiljeavtalet är giltigt, omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 44/2001. Det ankommer således uteslutande på den domstolen att pröva invändningen, liksom frågan om sin egen behörighet, i enlighet med artiklarna 1.2 d och 5 punkt 3 i förordning nr 44/2001.

28 Den omständigheten att en domstol i en medlemsstat som i vanliga fall är behörig att pröva en tvist i enlighet med artikel 5 punkt 3 i förordning nr 44/2001 genom en *anti-suit injunction* hindras att, i enlighet med artikel 1.2 d i den förordningen, pröva huruvida denna är tillämplig på den tvist som domstolen har att pröva innebär ovillkorligen att domstolen fråntas rätten att avgöra frågan om sin egen behörighet i enlighet med förordning nr 44/2001.

29 Av detta följer för det första att, såsom generaladvokaten har framhållit i punkt 57 i sitt förslag till avgörande, en sådan *anti-suit injunction* som den som är aktuell i målet vid den nationella domstolen inte uppfyller den allmänna princip som framgår av domstolens rättspraxis avseende Brysselkonventionen. Enligt denna rättspraxis prövar varje domstol vid vilken en talan har anhängiggjorts själv, i enlighet med de

bestämmelser som är tillämpliga på den domstolen, huruvida den är behörig att pröva den tvist som har anhängiggjorts vid den (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Gasser, punkterna 48 och 49). I detta avseende ska det erinras om att bortsett från vissa begränsade undantag, som inte är relevanta i målet vid den nationella domstolen, är det enligt förordning nr 44/2001 inte tillåtet att en domstol kontrollerar huruvida en domstol i en annan medlemsstat är behörig (dom av den 27 juni 1991 i mål C-351/89, Overseas Union Insurance m.fl., REG 1991, s. 3317, punkt 24, och domen i det ovannämnda målet Turner, punkt 26). Behörigheten avgörs direkt av bestämmelserna i nämnda förordning, inbegripet dem som gäller förordningens tillämpningsområde. En domstol i en medlemsstat är således inte i något fall bättre lämpad att pröva huruvida en domstol i en annan medlemsstat är behörig eller inte (domarna i de ovannämnda målen Overseas Union Insurance m.fl., punkt 23, och Gasser, punkt 48).

30 En sådan *anti-suit injunction* står vidare samtidigt i strid med det ömsesidiga förtroende som medlemsstaterna tillerkänner varandras rättssystem och rättsliga institutioner och på vilket bestämmelserna om behörighet i förordning nr 44/2001 bygger. Detta är fallet eftersom en domstol i en annan medlemsstat hindras från att utöva den behörighet som den domstolen har i enlighet med förordning nr 44/2001, nämligen att på grundval av bestämmelserna i vilka det materiella tillämpningsområdet i denna förordning fastställs, inbegripet artikel 1.2 d, avgöra huruvida nämnda förordning är tillämplig (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Turner, punkt 24).

31 Om Tribunale di Siracusa, slutligen, på grund av en *anti-suit injunction* var förhindrad att själv pröva prejudicialfrågan om ett skiljeavtals giltighet eller tillämplighet, skulle en part kunna undgå ett förfarande genom att åberopa nämnda skiljeavtal. En kärande som anser att detta skiljeavtal är ogiltigt, utan verkan eller ogenomförbart får således inte tillgång till den nationella domstol vid vilken denne har väckt talan i enlighet med artikel 5 punkt 3 i förordning nr 44/2001 och fråntas därigenom en form av domstolsskydd som denne har rätt till.

32 En *anti-suit injunction*, såsom den i målet vid den nationella domstolen, är följaktligen inte förenlig med förordning nr 44/2001.

33 Denna slutsats har stöd i artikel II.3 i New York-konventionen, enligt vilken det är en domstol i en konventionsstat som, på yrkande av part, ska hänvisa parterna till skiljeförfarande, såvida domstolen inte finner att avtalet är ogiltigt, utan verkan eller ogenomförbart.

34 Med beaktande av det ovan anförda ska den fråga som ställts besvaras enligt följande. Ett förbud som en domstol i en medlemsstat har meddelat, i syfte att hindra en person från att väcka eller vidhålla en talan vid en domstol i en annan medlemsstat på grund av att en sådan talan strider mot ett skiljeavtal, är oförenligt med förordning nr 44/2001.

Rättegångskostnader

35 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Ett förbud som en domstol i en medlemsstat har meddelat, i syfte att hindra en person från att väcka eller vidhålla en talan vid en domstol i en annan medlemsstat på grund av att en sådan talan strider mot ett skiljeavtal, är oförenligt med rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

Underskrifter